

VALVOTTU VIRTSANÄYTTEENANTO PÄIHDE- JA TERVEYDENHUOLLON HUUMETESTAUSTA VARTEN

4221 U-Huum-O, 13696 U-HuumLCt

Tykslabin tutkimusvalikoimaan sisältyvät tutkimukset:

4221 U-Huum-O on immunokemiallinen seulontatutkimus, jonka mahdollinen positiivinen tulos on varmistettava spesifisellä varmistusanalyysillä. Tutkimus kuuluu päivystystutkimusvalikoimaan <http://webohjekirja.mylabservices.fi/TYKS/index.php?test=4221> Positiivisen seulontatuloksen varmistukset ovat alihankittavia tutkimuksia. Ne ovat tilattavissa Tykslabin päivystys- ja automaatiolaboratorion kautta, puh. (31)31930, kolmen viikon ajan näytteenotosta. Varmistustutkimusten tulosten valmistuminen kestää noin viikon.

13696 U-HuumLCt on laaja semikvantitatiivinen, varmistustasoinen huume- ja lääkeaine-tutkimus <http://webohjekirja.mylabservices.fi/TYKS/index.php?test=13696> Tykslab alihankkii tämän tutkimuksen. Tuloksen valmistuminen kestää noin viikon.

Tutkimuksen suorituksen edellytykset

Näytteenantoa valvoo tehtävään perehdytyksen saanut hoitaja. Ennen näytteenantoa varmista aina testattavan henkilöllisyys ja kerro testattavalle koko näytteenantoprosessi. Kun näytettä annetaan ja säilytetään, näytteenantotiloihin tulee olla pääsy vain testattavalla ja valvoijalla.

Testattavan tunnistaminen

Varmista testattavan henkilöllisyys **kysymällä** hänen nimensä ja henkilötunnuksensa sekä voimassaolevasta kuvallisesta henkilökortista, passista tai ajokortista

Testattavan tunnistuksen voi suorittaa saattaja, joka on tutkimusta pyytävän hoitoyksikön edustaja. Mukana tunnistajalla tulee olla henkilökortti, josta käy ilmi, että hän kuuluu hoitohenkilökuntaan tai sosiaalitoimeen. Tunnistajaksi ei hyväksytä testattavan vanhempaa tai sijoitusperheen jäsentä.

Jos kuvallista henkilöllisyystodistusta ei ole mukana tai potilasta ei voida muulla varmallalla keinolla tunnistaa, näytettä ei oteta.

WC – tilat valvottua virtsanäytteenantoa varten

WC -tilasta poistetaan kaikki näytteenantotilanteessa tarpeettomat tavarat ja aineet, kuten saippuat ja puhdistusaineet tai niiden päälle voidaan laittaa huppu. Käsienspesualtaan ja vesihanakan käyttö tulee estää peittämällä ne. WC:n huuhteluveden tulisi olla värjätty, vesi värjätään esimerkiksi WC – istuimen raikastimella (sininen). Ovea ei saa lukita.

Testattavan valmistaminen näytteen antamiseen

Ennen virtsanäytteenantoa kerro testattavalle näytteenantotapahtuman koko prosessi ja kuinka näytteenantoa tullaan valvomaan. Testattavan tulee jättää päällysvaatteet, laukut ja muut tavarat näytteenotto WC:n ulkopuolelle sekä pyydä häntä lisäksi tyhjentämään taskut.

Näytteenantovälineet ja – tarvikkeet

- WC – raikastin, WC-kukka 50g, sininen huuhtelu, tilausnumero 214542 logistiikkakeskuksesta
- Huumenäyteastia, tilausnumero 999305 logistiikkakeskuksesta
- Sinettiitarra, ei painatusta, 2 x 100 kpl/rulla, tilausnumero 671100 logistiikkakeskuksesta
- Näytteenkuljetusputki: 10 ml muoviputki, ei kirkas, keltainen kierrekorkki, tilausnumero 900349 logistiikkakeskuksesta

Virtsanäytteen anto

- Anna testattavan valita näytteenantoastia ja tarkistaa sen koskemattomuus.
- Luovuta näytteenantoastia testattavalle vasta näytteenantotilassa.

Mikäli testattava ei saa annetuksi virtsanäytettä 10 minuutin sisällä, anna hänelle vettä ja hän voi yrittää näytteenantoa 15–30 minuutin kuluttua uudestaan. Juotavan veden kokonaismäärä ei saa ylittää litraa.

Valvonta

Valvo näytteen antaminen puoliläpäisevän peili – ikkunan kautta, raollaan olevan oven välistä, sermin takaa tai kameran välityksellä siten, että testattavaan ei ole suoraa katsekontaktia.

Pysyttele WC:n ulkopuolella, kunnes näyte on annettu. Näytteenottotilassa tulisi huomioida myös valvojan työturvallisuus.

Näytteen väärentämismahdollisuudet minimoidaan seuraavin varotoimin

Valvo näytteenantotilannetta siten, että pystyt varmistumaan, ettei näytettä ole pyritty väärentämään.

- WC:n ovea ei saa lukita.
- Anna testattavalle kertakäyttöhansikkaat, jotka hän laittaa käteensä.
- Valvo näytteen antoa koko ajan ja huolehdi siitä, että testattavalla ei ole pääsyä vesipisteelle, nestesaippua-annostelijalle, puhdistusaineille tai muille materiaaleille, joilla hän voisi yrittää väärentää näytettä.
- Testattava luovuttaa virtsanäytteen WC-tilassa tai muuten erotetulla alueella siten, että taataan testattavan intimitteettisuoja.
- Pysyttele WC:n ulkopuolella, kunnes näyte on annettu.
- WC:n saa huuhtoa vasta kun testattava on luovuttanut näytteen valvojalle.

Virtsanäytteen kelpoisuuden toteaminen

Testattava antaa näyteastian takaisin välittömästi näytteen saatuaan. Totea näytteen kelpoisuus seuraavasti:

- a) Arvioi virtsamäärän riittävyys näytteenkeräysastiassa. Virtsaa tulee olla vähintään 20 ml.
- b) Tarkista virtsan lämpötila näytteenottopurkin kylkeen liimatusta Briteline-lämpötilatarrasta.
 - Lue lämpötila välittömästi. Aika virtsaamisesta lämpötilan mittaukseen ei saa ylittää 4 minuuttia ja lämpötilan tulee olla 32 – 38 °C.
 - Lue lämpötila, kun tarran värien muuttuminen on pysähtynyt. Vihreä väri osoittaa näytteen lämpötilan. Jos vihreä väri ei ole näkyvässä, on lämpötila kahden värillisenä näkyvän indikaattorin välissä (esim. jos indikaattorit 34 ja 36 ovat muuttuneet värillisiksi, näytteen lämpötila on 35 °C, vaikka vihreää indikaattoriväriä ei olisi näkyvässä).

Uusi näyte kerätään:

- Mikäli lämpötila on rajojen (32-38C) ulkopuolella
- Mikäli näytettä ei ole riittävästi
- Mikäli epäilet virtsanäytteen annon aikana tapahtuneen näytteen manipulointia

Putkien tarraaminen, sinetöinti ja lähetys

- Anna tutkittavan valita kaksi 10 ml näyteputkea.
- Kaada virtsa kahteen 10 ml:n kierrekorkilliseen muoviputkeen merkkiviivaan asti. Virtsanäytteen kaataminen putkiin tehdään potilaan läsnä ollessa.
- Tulosta Tykslabin laboratoriojärjestelmästä potilaan viivakoodilliset tunnistetarrat. Tarroja tarvitset 2 tarraa/putki. Tunnistetarrasta käy ilmi potilaan nimi, henkilötunnus, näytteenottoaika, tilaava yksikkö sekä tilattu tutkimus.
- Sinetöinnin tarkoituksena on taata näytteen koskemattomuus kuljetuksen aikana.
- **Liimaa tunniste- ja sinetöintitarrat putkiin tarkasti ohjeistuksen mukaan:**
 1. Liimaa tunnistetarra putkeen toinen tarra pitkittäin ja toinen poikittain. Tarroitus tehdään kumpaankin putkeen samoin mallin mukaisesti.
 2. Kiinnitä sinetittarra korkin yli ja osittain näytetarrojen päälle mallin mukaisesti. Pitkittäin olevan tarran **viivakoodi on jäätävä kokonaan näkyviin**. Sinetittarra ulottuu myös poikittain olevan tarran päälle.

Oikea tunniste- ja sinetittarran tarroitus tapa**Virheellinen tunniste- ja sinetittarran tarroitus tapa**

- Anna potilaan tarkistaa näytteiden merkinnät ja hyväksyä ne.
- **Niputa putket kumilenkillä kiinni toisiinsa** ja laita näytteet pieneen muovipussiin.
- Lähetä näytteet huoneenlämpöisinä. Jos et heti lähetä näytteitä laboratorioon, säilytä ne jääkaappilämpötilassa (+2°C - +4 °C).

Lisätietoa linkeistä:

THL:n [Suositus terveydenhoidollisesta huumetestauksesta](#)

<http://www.julkari.fi/handle/10024/126298>